

OBSAH

Úvod	9
Poděkování	13
1. Romové jako etnická a sociálně znevýhodněná skupina v ČR	15
1.1 Kdo jsou Romové z hlediska etnického?	16
1.2 Historie postavení Romů	20
1.3 Romové jako předmět sociálněpolitických opatření v ČR	22
1.3.1 Období 1918 až 1945	22
1.3.2 Období 1945 až 1989	23
1.3.3 Období po roce 1989	26
1.4 Romové jako sociálně a ekonomicky znevýhodněná skupina v ČR	28
1.5 Cesty ze sociálního a ekonomického vyloučení – výzkumný problém.....	29
2. Teoretická východiska: proč mají Romové nízké sociální šance? ..	31
2.1 Koncept (ne)rovných sociálních šancí	31
2.2 Proč existuje nerovnost sociálních šancí?.....	34
2.2.1 Systémová explanace	34
2.2.2 Kulturologická explanace	38
2.2.3 Propojení systémové a kulturní explanace	41
2.3 Nerovné sociální šance na příkladě Romů v české společnosti	43
3. Sociální mobilita a etnické skupiny.....	45
3.1 Sociální mobilita jako makrosociologický koncept	45
3.2 Sociální mobilita jako mikrosociologický koncept	48
3.3 Sociální mobilita a etnické skupiny	51
3.3.1 Od asimilace k multikulturalismu a zase zpět	52
3.3.2 Standardní asimilační teorie	53
3.3.3 Přímá neboli lineární asimilační teorie	55
3.3.4 Segmentovaná asimilační teorie	57
4. Metodologie výzkumu a způsob analýzy dat	59
5. První typ vzestupné mobilitní dráhy: role sociálního kapitálu a profesních ambicí.....	65
5.1 Byli jsme jiní, neproblematičtí	65
5.2 Měli jsme jinou startovací čáru	68
5.3 Sociální kapitál	69
5.4 Společenský status jako úspěch	71
5.5 Mezi Romy však nemám přátele	72
5.6 Shrnutí	73

6. Druhý typ vzestupné mobilitní dráhy: vzestup prostřednictvím vzdělání – role vzdělávacího systému a institucionálních příležitostí	75
6.1 Školní příprava v omezených sociálních a ekonomických podmínkách	75
6.2 Bylo mi ve škole ze začátku nepříjemně	78
6.3 Budu výjimečný/á a nenechám se, neboli strůjcem svého štěstí?.....	80
6.4 Nové příležitosti: dělat pro Romy	81
6.5 Shrnutí	83
7. Třetí typ vzestupné mobilitní dráhy: vzestup prostřednictvím vzdělání – role individuálního úsilí a kulturního kapitálu rodiny ...	85
7.1 Kulturní kapitál v rodině původu	86
7.2 Orientace na vzdělání a školu	87
7.3 Spolupráce rodiny a školy	89
7.4 Shrnutí	90
8. Přiblížit se k většinovému prostředí.....	91
8.1 Orientace na hodnoty a normy majority	91
8.2 Hodnota integrace	94
8.3 Byli aktivní, zajímali se, měli ambice	95
8.4 Výrazná role učitelky ve vzdělávacím systému	99
8.5 Předsudky a stigmatizace je však doprovázejí i v současnosti	102
8.6 Mezi Romy Romové, mezi Čechy Češi	105
8.7 Shrnutí	109
9. Závěr – nenechali se vyloučit.....	113
9.1 Tři sociálně vzestupné mobilitní dráhy Romů	113
9.2 Konceptualizace závěrů	115
Summary	123
Literatura	125